

Kapitel 2 – Pluralformen i ordet ”Elohim”

Under tiden jag nu var på väg att söka efter sanningen om treenighetsläran stannade jag vid det hebreiska ordet ”Elohim”, som översatts som ”Gud”. De kristna lärarna hade lärt mig att ändelsen ”im” i ett hebreiskt ord betyder att det står i pluralform. Ordet ”Elohim” är alltså ett ord som står i pluralis och skulle kunna översättas ordagrant som ”Gudarna”. Den som försvarar treenighetsläran finner i detta ord bevis för att den Evige är fler än en. Däremot kan man inte veta om det talar om två, tre, fyra eller femtiotusenåttahundratjugotre.

Toråns första vers har översatts så här till svenska:

*I begynnelsen skapade **Gud** himmel och jord.*

Om vi translittererar den hebreiska originalversionen till latinska bokstäver kan vi läsa följande:

*bereshit barà **elohim** et ha-shamajim ve et ha-arets.* (Hebreiska skrivtecken har inga stora och små bokstäver.)

Vi ser då att ordet som översatts som ”Gud” är ”Elohim”. Betyder det då att Torån introducerar ett polyteistiskt koncept i Skrifternas första mening? Var det flera Gudar som skapade himlarna och jorden eller var det en enda?

I Shemà-texten, som vi studerade i föregående kapitel, förekommer ordet ”Elohim”. Och där står det att ”Elohim” är ”echad”, en. Hur skall vi kunna förstå detta? Å ena sidan talas det om den Evige i pluralform – ”Elohim” – men å andra sidan fastställs att denne ”Elohim” är en enhet eller, som vi tidigare sett, mer troligt en singularitet. Kan det vara så att Skrifterna säger att denne ”Elohim”, dessa ”Gudomligheter”, utgör en enhet? Skulle man i dessa skrifter kunna finna en grund för att förstå den Evige enligt det som mer än 4300 år senare kom att utvecklas till den kristna treenighetsläran? Kan det vara så att det rör sig om en enhet av flera personer i en enda Gudomlighet?

Huvudrabbinen i den judiska församlingen i Madrid, Moshé ben Dahán, blev inbjuden att tala under en konferens som den kristna hjälporganisationen REMAR anordnat. Jag hade förmånen att vara med och lyssna till hans tal. Han talade då om himlarnas, jordens och människans skapelse. En av de saker han sade var att ordet ”Elohim” inte kan förstås som ett flertal personer eftersom verbet i meningen inte står i pluralis. Det står inte skrivet ”I begynnelsen **skapade [de]** (pluralform)...” utan ”I begynnelsen **skapade [han]**

(singularform)...”¹⁰ Man kan se på predikatet om subjektet är plural eller singular. Därför kan man inte förstå texten som om flera Gudar skulle ha skapat himlarna och jorden utan en enda. Man kan inte heller förstå att det skulle vara flera Gudomligheter som talar om att skapa människan när det står: ”Låt oss göra en människa till vår avbild...” för efter det står det: ”Och Elohim skapade (i singularform) människan...”.

Rabbinens ord gav mig mycket att tänka på och jag började ifrågasätta den uppfattning som jag hade, att uttrycket ”Elohim” omfattade flera personer.

Om vi gör ett djupare studium av ordet ”Elohim” märker vi att det är pluralformen av ”Eloha”, som betyder ”Mäktig”, och som i sin tur kommer från det hebreiska ordet ”El”, som betyder ”mäktig”, ”kraftig”, ”makt”, ”styrka”. Dessa tre ord, ”El”, ”Eloha” och ”Elohim”, används i Skrifterna som synonyma uttryck som syftar på den Allsmäktige. Alla tre orden har översatts som ”Gud” i de svenska bibelöversättningarna.

Det hebreiska ordet ”El” förekommer omkring 200 gånger i Skrifterna, och syftar så gott som alltid på den Allsmäktige. Några gånger har ordet betydelsen ”makt”, jfr 1 Mos 31:29; Ords 3:27; Mik 2:1.

Pluralformen för ”El” är ”Elim”, som aldrig syftar på den Allsmäktige, utan på andra mäktiga varelser, människor eller änglar, jfr 2 Mos 15:11; Job 41:16 (v. 17 heb.); Ps 89:7. Det används också för att beteckna hednafolkens avgudar, jfr Jes 57:5; Dan 11:36.

Ordet ”Eloha” förekommer 56 gånger i Skrifterna, huvudsakligen i Jobs bok. Det förekommer enbart två gånger i Chumash (de fem Moseböckerna), i 5 Mosebok 32:15 och 17.

Som vi tidigare sagt är ”Elohim” pluralformen av ”Eloha”. ”Elohim” förekommer omkring 2600 gånger i Skrifterna. Detta ord är inte ett personligt namn, utan en titel och ett attribut som uttrycker kraft, makt och dom. Den Allsmäktiges personliga namn skrivs med de fyra hebreiska bokstäverna Jod, He, Wav och He, som vi vanligtvis skriver som YHWH.

Betydelsen av ordet ”Elohim” i förhållande till ordet ”El” och skapelsen

I Jesaja 43:10-11; 44:6; 45:5-6, 21b-22; 46:9 står det skrivet (SFB reviderad):

¹⁰ I den hebreiska texten skrivs verben alltid i maskulin singular- eller pluralform, eller feminin singular- eller pluralform.

*Ni (Israels barn) är mina vittnen, säger HaShem, och min tjänare, som jag har utvalt, för att ni skall känna mig och tro mig och förstå att jag är den som har förutsagt detta. Före mig blev ingen **gud** ("El") formad, efter mig skall ingen komma. Jag, jag är HaShem, förutom mig finns ingen frälsare.*

*Så säger HaShem, Israels Konung, och hans Återlösare, HaShem Tsevaot: Jag är den förste och jag är den siste, förutom mig finns ingen **Gud** ("Elohim").*

*Jag är HaShem och det finns ingen annan. Utom mig finns ingen **Gud** ("Elohim"). Jag spände bältet om ditt liv, fastän du inte kände mig, för att man skulle förstå både i öster och väster att det inte finns någon utom mig. Jag är HaShem och det finns ingen annan.*

*Och det finns ingen **Gud** ("Elohim") utom mig, jag, en rättfärdig **Gud** ("El") som frälsar, ingen utom mig. Vänd er till mig och bli frälsta, ni jordens alla ändar, ty jag är **Gud** ("El") och det finns ingen annan.*

*Kom ihåg det som har hänt i det förgångna, ty jag är **Gud** ("El"), och det finns ingen annan **Gud** ("Elohim"), ingen som jag.*

Vi ser här att båda orden "Elohim" och "El" används för att hänvisa till den Allsmäktige. Dessa två ord används som synonyma begrepp. Därför kan vi i Jesajas bok inte se någon skillnad mellan användandet av ordet "Elohim" och ordet "El". Eftersom "Elohim" står i pluralform och "El" i singular finner vi här ett argument för att ordet "Elohim" inte bör förstås som en hänvisning till flera gudar, eller en enhet av flera personligheter i samma Gud, utan som ett uttryck för den Allsmäktiges mångfaldiga storhet.

Ordet "El" används i Skrifterna för att uttrycka både "gudomlighet" och "kraft". I 1 Mosebok 31:29a står det skrivet, enligt en ordagrann översättning:

*Det finns **kraft** ("El") i min hand att göra dig illa.*

I Ordspråksboken 3:27 står det skrivet:

*Neka inte den behövande din hjälp, när det står i din **makt** ("El") att ge den. (SFB)*

I Mika 2:1b står det skrivet:

*Så snart morgonen gryr sätter de planerna i verket, eftersom det står i deras **makt** ("El"). (SFB reviderad)*

I dessa texter ser vi att ordet "El" används som "kraft" eller "makt".

Eftersom ordet "El" är roten till ordet "Elohim" kan vi fastställa att termen "Elohim" har att göra med kraft och auktoritet.

Det var Elohim som skapade himlarna och jorden. Det uppenbarar också för oss något om betydelsen av ordet "Elohim". Ordet "Elohim" har alltså att göra med hela den kraft som användes för att skapa himlarna och jorden. Det har att göra med skaparkraft.

Genom att beskåda skapelsen kan vi därför veta hur Elohim är. I shaliach Shauls (aposteln Paulus) brev till romarna 1:20 kan vi läsa:

*Ända från världens skapelse ses och uppfattas hans osynliga egenskaper, hans **eviga makt och gudomlighet** genom de verk som han har skapat. Därför är de utan ursäkt. (SFB reviderad)*

Lägg märke till orden "eviga makt och gudomlighet". När ordet "Elohim" används till att beteckna Skaparen uttrycker det alltså inte pluralitet av personer utan oändligheten av hans kraft och gudomlighet.

Vi kan alltså inte med säkerhet hävda att Skaparen är mer än en på grund av det faktum att ordet "Elohim" står i plural.

Det finns också flera hebreiska ord som används i pluralform, t.ex. "vatten" – "maim" och "liv" – "chajim". Det betyder inte att det är fråga om flera vatten eller flera liv. Det är enbart ett sätt att uttrycka sig. Det finns liknande exempel i det svenska språket: "byxor", "glasögon". Dessa ord används i pluralform, men de talar om singulara saker, "ett par byxor", "ett par glasögon". Att man använder dessa ord i dess pluralform betyder inte att de är flera utan att de ger uttryck för något som verkar vara mer än ett. Det finns ju två byxben på byxorna och två glas i glasögonen. Men det handlar om bara en enda sak, som i och för sig kan vara mer eller mindre komplex.

Detta kanske skulle kunna hjälpa oss att få en djupare förståelse för varför ordet "Elohim" har skrivits i pluralis när det talar om en enda Skapare. Den Allsmäktige är så ofantlig så ett ord i singularis kan inte uttrycka hans storhet, kraft och makt.

När nu den Högste presenterar sig i Skrifterna med titeln "Elohim" i plural, betyder det inte nödvändigtvis att han är fler än en, utan att han genom det namnet uppenbarar sin totala och oändliga makt och gudomlighet. Dessutom

står verbet i singularis på nästan alla ställen där ordet förekommer. Det ger oss en antydning om att det inte kan finnas fler än en enda inblandad när ordet "Elohim" används om den Högste.

Texter med ordet "Elohim" där verbet förekommer i pluralis

När ordet "Elohim" används som subjekt i de avskilda Skrifterna står predikatet så gott som alltid i singularis. Så är inte fallet med de andra plurala orden som vi nämnde, varken i hebreiskan eller i svenskan (på den tiden när predikatet visade subjektets numerus). Förr i tiden skulle man alltså inte säga: "byxorna ligger på stolen" utan "byxorna ligga (*pluralis*) på stolen". På samma sätt använder man på hebreiskan inte singularformerna av predikaten när t.ex. "majm" –vatten– och "chajm" –liv– (som alltid står i pluralis) används som subjekt. Likaså böjs även adjektiven efter subjektets numerus. På hebreiska kan man alltså säga att "vattnen äro goda" (på god gammalsvenska). Vattnen –"ha-majm"–, äro –"hem"–, goda –"tovim".

Så är däremot inte fallet när plural-ordet "Elohim" används. Då skrivs så gott som alltid både predikatet och eventuella adjektiv i singularis. Man skriver alltså t.ex. inte att "Elohim äro goda", utan "Elohim är god", i singularis.

Vi kan dock finna några enstaka texter där "Elohim" är subjekt och där predikatet står i pluralis.

Vi har ett exempel i 1 Mosebok 20:13a där det står skrivet enligt en ordagrann översättning:

*Och det hände sig när **Elohim orsakade** (pluralis) så att jag gick ut...*

Om man översätter 2 Samuelsboken 7:23 ordagrant står det:

*Och vem är som **ditt** (singular) folk, som Israel, som är ett enda folk på jorden, som **Elohim gick** (plural) för att friköpa åt **honom** (singular) till att vara ett folk, för att göra **honom** (singular) ett namn, och göra för er storverket och förunderliga ting för **ditt** (singular) land och inför **ditt** (singular) folk, som **du** (singular) friköpte åt **dig** (singular) från Mitsrajim (Egypten), hednafolk och deras **gudar** ("Elohim")?*

Vi ser i denna text att när den Högste nämns används singularformerna av pronomen, *ditt*, *honom* och *ditt*, samt singularformen av verbet *du friköpte*.

Varför står nu verbet ”gick” – ”halchú”– i pluralis, när alla de andra hänsyftningarna till den Högste står i singularis?

De svar som rabbinerna ger när det gäller denna typ av texter är att ordet ”Elohim”, i dessa fall, inte hänvisar till den Allsmäktige utan till hans änglar som sänts ut för att uppfylla hans syften.

Det finns ett exempel på detta i 1 Mosebok 35:7 där det står skrivet:

*Där byggde han ett altare och kallade platsen El-Betel, därför att **Gud** (”Elohim”) **hade uppenbarat** (pluralis) sig för honom där, när han flydde för sin bror. (SFB)*

Eftersom predikatet här står i pluralis bör ordet ”Elohim” förstås som en syftning på änglarna. Det var ju änglar som uppenbarade sig för honom på stegen när han flydde från sin bror.

Ordet “Elohim” kan syfta på änglarna

Om vi jämför två texter i Psaltaren med de grekiska översättningarna i Septuaginta och Hebréerbrevet, ser vi att ordet ”Elohim” har översatts som ”angeloi” – änglar–.

Svenska Folkbibeln har översatt Psalm 8:6 så här:

*En liten tid lät du honom vara ringare än **Gud** (”Elohim”), med ära och härlighet krönte du honom.*

I 1917 års översättning står det:

*Dock gjorde du honom nästan till ett **gudaväsen** (”Elohim”); med ära och härlighet krönte du honom.*

I Bibel 2000 översattes det så här:

*Du gjorde honom nästan till en **gud** (”Elohim”), med ära och härlighet krönte du honom.*

I Hebréerbrevet 2:7a finns ett citat av samma text från Psaltaren:

*En liten tid gjorde du honom ringare än **änglarna** (”angelous”). (SFB)*

Vi ser här hur det hebreiska ordet "Elohim" som finns i Psalm 8:6 har översatts till grekiska som "änglarna".

Det finns ytterligare ett exempel i Psalm 97:7b där det står skrivet:

*Alla **makter** ("Elohim"). Bevisa honom heder!* (Egen övers.)

Låt oss jämföra med citatet i Hebréerbrevet 1:6b där Svenska Folkbibeln översatt den grekiska översättningen på följande sätt:

*Alla **Guds änglar** skall tillbe honom.*

Vi ser alltså att ordet "Elohim" kan syfta på himmelska sändebud, som på hebreiska heter "malachim". I svenskan använder vi det grekiska lånordet änglar.

Ordet "Elohim" kan syfta på avgudar

Även när Skrifterna talar om andra gudar används ordet "Elohim". I 2 Mosebok 12:12 finns ett exempel på det. Där står det skrivet:

*Den natten skall jag gå fram genom Egyptens land och slå allt förstfött i Egypten, både människor och boskap. Och över Egyptens alla **gudar** ("Elohim") skall jag hålla dom. Jag är HERREN.* (SFB)

En liknande text finns i 4 Mosebok 33:4 där även ordet "Elohim" används för att syfta på gudarna i Mitsrajim, jfr 1 Mos 31:30.

2 Mosebok 20:3 säger:

*Ha inga andra **gudar** framför mig.* (Egen övers.)

Ordet som översatts som "gudar" är det hebreiska ordet "Elohim".

Vi ser alltså att begreppet "Elohim" kan syfta på flera avgudar. Pluraltermen "Elohim" används dock inte bara till att syfta på flera avgudar utan även en enda, som det står skrivet i Domarboken 11:24:

*Är det inte så att vad din **gud** ("Elohim") Kemosh ger dig till besittning, det tar du i besittning? Och allt vad HERREN, vår **Gud** ("Elohim"), har gett oss, det tar vi i besittning.* (SFB)

I 1 Samuelsboken 5:7 står det skrivet:

*När invånarna i Asdod såg att detta hände, sade de: "Israels **Guds** ("Elohim") ark får inte stanna hos oss, för hans hand är tung över oss och vår **gud** ("Elohim") Dagon." (SFB)*

I Kungaboken 18:24-27 står det skrivet:

*"Därefter må ni åkalla er **guds** ("Elohim") namn, men jag skall åkalla HERRENS namn. Den **gud** ("Elohim") som svarar med eld, han är **Gud** ("Elohim")." Allt folket svarade: "Ditt förslag är bra." Elia sade till Baals profeter: "Välj ut åt er den ena tjuren och gör den i ordning. Ni får välja först, eftersom ni är fler. Åkalla därefter er **guds** ("Elohim") namn, men tänd inte elden!" De tog den tjur som han gav dem och gjorde den i ordning. De åkallade Baals namn från morgonen ända till middagen och ropade: "Baal, svara oss!" Men inte ett ljud hördes, och ingen svarade. Och hela tiden dansade de omkring altaret som man hade byggt. När det blev middag, retades Elia med dem och sade: "Ropa högre. Visst är han en **gud** ("Elohim"), men han kanske sitter försjunken i tankar, eller så är han upptagen eller på resa, kanske sover han, men då skall han väl vakna."*

I 1 Kungaboken 11:5 används termen "Elohim" även för en hednisk gudinna, som det står skrivet:

*Salomo följde efter Astarte, sidoniernas **gudinna** ("Elohim"), och Milkom, ammoniternas styggelse. (SFB)*

Ordet "Elohim" kan syfta på en människa

Det finns två mycket intressanta texter i Torån i förhållande till ordet "Elohim". Den första finns i 2 Mosebok 4:16 som vi skulle kunna översätta ordagrant på följande sätt:

Å dina vägnar skall han tala till folket, och det skall ske. Han skall vara mun för dig och du skall vara Elohim för honom.

Den andra texten finns i 2 Mosebok 7:1. Så här skulle vi kunna översätta den ordagrant:

Och HaShem sa till Moshé: "Se, jag har gjort dig till Elohim för Paró och Aharon, din bror, skall vara din profet."

Vi ser i dessa texter att den Allsmäktige delegerar sin makt till en man, till Moshé, och kallar honom för "Elohim", som i svenska biblar översatts som "Gud".

Det är intressant att i denna text lägga märke till att pluralformen "Elohim" används för att beteckna en enda man som representerar den Allsmäktige på jorden. Om termen "Elohim" hade använts enbart för att uppenbara pluralitet, vilket är fallet när det syftar på änglar och avgudar, skulle det inte kunna användas på en enda man, som i dessa texter. Moshé är inte mer än en person. Och när han nu får makten att representera den Allsmäktige på jorden blir han inte uppkallad efter singularformerna "El" eller "Eloha", utan med pluralformen "Elohim".

Detta utgör ett starkt bevis för att när ordet "Elohim" syftar på den Allsmäktige, betyder det inte nödvändigtvis att det omfattar ett flertal personer, utan att det har att göra med exceptionell makt.

Vi ser alltså att termen "Elohim" används för att tala om en enda person som har fått fullmakt att handla å den Allsmäktiges vägnar.

Ordet "Elohim" kan syfta på domare och kungar

Vi kan i Bibeln hitta ytterligare en betydelse av ordet "Elohim".

I 2 Mosebok 22:8-9 (7-8 i heb.) står det skrivet, enligt Svenska Folkbibelns översättning:

*Skulle tjuven inte bli ertappad, skall husets ägare föras fram inför **Gud**, för att det skall fastställas om han har förgripit sig på sin nästas egendom. Om det blir fråga om olagligt tillgrepp - det kan gälla ox eller åsna, får eller kläder eller något annat som har gått förlorat - och någon påstår att det är så, skall båda parternas sak komma inför **Gud**. Den som **Gud** då dömer skyldig skall ersätta den andre dubbelt."*

Ordet "Elohim" som här översatts som "Gud" har i många andra bibelversioner översatts som "domarna". Vi ser alltså här ytterligare en betydelse av ordet "Elohim" – "domare", jfr 2 Mos 21:6.

I Psalm 82:1-2 står det skrivet:

*En psalm av Asaf. **Gud** ("Elohim") står i **gudaförsamlingen** ("El"), mitt ibland **gudarna** ("Elohim") håller han dom: "Hur länge skall ni döma orätt och vara partiska för de ogudaktiga? Sela" (SFB)*

I denna text ser vi hur ordet "Elohim" används med två olika betydelser. Första gången syftar det på den Allsmäktige och andra gången på domarna, eller möjligtvis kungarna, som är de ytterst ansvariga för att utföra rätten på jorden.

I versarna 6-7 står det skrivet:

*Jag har sagt att ni är **gudar** ("Elohim"), ni är alla **den Högstes söner**. Men ni måste ändå dö som människor dör, och falla som var furste faller. (SFB)*

Yeshua citerar denna text i Johannes 10:34-36, som Svenska Folkbibeln översatt så här:

*Jesus svarade dem: "Står det inte skrivet i er lag: Jag har sagt att ni är **gudar**? Om han nu kallar dem som fick Guds ord för gudar - och Skriften kan inte göras om intet - hur kan ni då säga till honom, som Fadern har helgat och sänt till världen: Du hädar, därför att jag sade: **Jag är Guds Son.**"*

Vi kan i dessa texter få fram två sanningar som är intressanta för oss i sammanhanget.

För det första ser vi att termen "Elohim", som översatts som "gudar", kan betyda människor som har tagit emot den Allsmäktiges ord. Vilka är det som har fått den Eviges ord? Det judiska folket, jfr Rom 3:1-2. Enligt sammanhanget av Psalm 82 ser vi att det i första hand är fråga om dem som blivit satta i auktoritetsställning över andra, domare, kungar och andra furstar. Vissa texter i Torån visar att den Eviges Ord i första hand gavs till Israels domare, jfr 2 Mos 22:8; 5 Mos 17:18-20.

För det andra kallas de som benämns som "Elohim" även "den Högstes söner". Termen "Guds Son" syftar därför också på en kung eller domare som har blivit delegerad av den Högste till att regera och diktera och utföra hans domar på jorden, som det står skrivet i 1 Krönikeboken 28:6:

*... Han sade till mig: Din son Salomo är den som skall bygga mitt hus och mina förgårdar. Ty honom har jag **utvalt till min son**, och jag skall vara hans fader. (SFB)*

Sammanfattning

Begreppet "Elohim" har att göra med kraft och makt och syftar inte enbart på den Allsmäktige utan kan även syfta på himmelska sändebud, avgudar, en människa som har fått auktoritet från den Allsmäktige och domare som blivit satta i den Högstes ställe för att döma på jorden.

När pluraltermen "Elohim" används om den Allsmäktige, behöver det inte betyda att den syftar på fler än en person, utan snarare på ett oändligt innehav och en oändlig närvaro av kraft och makt.

Det faktum, att ordet "Elohim" å ena sidan används som synonymt med "El", och å andra sidan används på en enda man, bevisar att det inte alltid bör förstås som en pluralitet av personer. När dessutom predikatet som följer står i singularis, finns det inget som helst bevis för att det syftar på mer än en enda person.

När termen "Elohim" används för att syfta på änglar, avgudar eller domare står predikatet i pluralis. Så är inte fallet när det talas om den Allsmäktige eller en av avgudarna. I de enstaka texter där predikatet står i pluralis bör subjektet "Elohim" inte förstås som ett uttryck för en plural gud utan snarare som en fråga om änglars verksamhet.